

364

V Y H L Á Š K A

Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky

z 2. júna 2005,

ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne a v spolupráci s lekárom

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky podľa § 28 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 720/2004 Z. z. (ďalej len „zákon“) ustanovuje:

§ 1

Vymedzenie základných pojmov

Na účely tejto vyhlášky sa rozumie

- a) štandardom dohodnutá a definovaná norma pre úroveň poskytovanej starostlivosti v daných podmienkach,
- b) komunitou skupina osôb určená geografickou oblasťou alebo spoločnými záujmami a hodnotami,
- c) intervenciou činnosť sestry alebo činnosť pôrodnej asistentky zameraná na riešenie ošetrovateľského problému alebo na uspokojenie potrieb osoby, rodiny alebo komunity z ošetrovateľského hľadiska a z hľadiska pôrodnej asistencie,
- d) posudzovacou stupnicou v ošetrovatelstve a posudzovacou stupnicou v pôrodnej asistencii ukazovatele, ktoré sa používajú pri hodnotení zmien v zdravotnom stave osoby, pričom zmeny možno merať priamo alebo nepriamo a hodnotenie sa väčšinou vykonáva číselným súčtom,
- e) edukáciou v ošetrovatelstve a edukáciou v pôrodnej asistencii poskytované potrebných vedomostí a nácvik zručností súvisiacich s poskytovaním ošetrovateľskej starostlivosti a starostlivosti v pôrodnej asistencii,
- f) rozsahom praxe v pôrodnej asistencii poskytované predkoncepčnej, prenatálnej, intrapartálnej, postpartálnej starostlivosti a starostlivosti o reprodukčné zdravie ženy a zdravie v klimaktériu.

§ 2

Rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne

- (1) Pri výkone ošetrovateľskej praxe sestra registro-

vaná podľa § 62 až 64 zákona poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť v súlade s právnymi predpismi, v rozsahu štúdiom a odbornou praxou získaných vedomostí a zručností podľa osobitného predpisu,¹⁾ štandardmi a lekárskou diagnózou, ak osoba potrebuje lekársku starostlivosť, a samostatne

- a) identifikuje potreby ošetrovateľskej starostlivosti osoby, rodiny alebo komunity a zabezpečuje alebo vykonáva uspokojovanie potrieb súvisiacich so zdravím, chorobou alebo umieraním,
- b) rozhoduje o úkonoch týkajúcich sa poskytovania a riadenia ošetrovateľskej starostlivosti v závislosti od zistených potrieb osoby, rodiny alebo komunity, ktorej poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť,
- c) podieľa sa na zavedení systému kvality a hodnotí kvalitu ošetrovateľskej starostlivosti,
- d) podieľa sa na tvorbe štandardov v ošetrovatelstve a v ošetrovateľskej starostlivosti,
- e) organizuje a zabezpečuje plnenie intervencií v poradi, ktoré zodpovedá potrebám osoby a je v súlade s liečebným plánom určeným lekárom, ak osoba potrebuje lekársku starostlivosť,
- f) podporuje presadzovanie a obhajovanie potrieb a práv osoby,
- g) zabezpečuje a vykonáva činnosti súvisiace s prijatím, prepustením, preložením a úmrtím osoby,
- h) vedie ošetrovateľskú dokumentáciu, kontroluje a analyzuje záznamy v ošetrovateľskej dokumentácii; na základe ošetrovateľskej dokumentácie vykazuje činnosti pre potreby zdravotných poisťovní a štatistiky,
- i) používa posudzovacie stupnice v ošetrovatelstve,
- j) zabezpečuje poskytovanie kontinuálnej ošetrovateľskej starostlivosti osobe po prepustení z ústavnej zdravotnej starostlivosti do domácej ošetrovateľskej starostlivosti,
- k) poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť v domácom prostredí a v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby,
- l) odporúča zdravotnú starostlivosť a spoluprácu s inými fyzickými osobami a právnickými osobami v prípade potreby,²⁾

¹⁾ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 742/2004 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 743/2004 Z. z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností.

²⁾ § 2 ods. 1 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- m) edukuje osobu, rodinu alebo komunitu o ošetrovateľskej starostlivosti s dôrazom na sebestačnosť,
- n) poskytuje informácie súvisiace s poskytovaním ošetrovateľskej starostlivosti v potrebnom rozsahu osobe, rodine alebo komunite,
- o) uskutočňuje ošetrovateľský výskum,³⁾ monitoruje požiadavky na výskum v ošetrovateľskej praxi, realizuje ho a jeho výsledky využíva v ošetrovateľskej praxi,
- p) podieľa sa na praktickom vyučovaní v študijnom odbore ošetrovateľstvo,
- q) riadi a koordinuje prácu členov ošetrovateľského tímu, najmä zdravotníckeho asistenta a sanitára, a zabezpečuje dodržiavanie príslušných hygienických predpisov,
- r) spolupracuje s ostatnými zdravotníckymi pracovníkmi,
- s) podieľa sa na ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia,
- t) zabezpečuje hygienu prostredia vrátane dezinfekcie a sterilizácie zdravotníckych pomôcok, prístrojov, nástrojov a zariadení používaných pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti a podľa stupňa náročnosti dezinfekciu a sterilizáciu aj vykonáva,
- u) zabezpečuje dodržiavanie bezpečného prostredia osoby a ochranu jej intimity pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti,
- v) odporúča používanie voľnopredajných liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín.

(2) Pri výkone ošetrovateľskej praxe sestra registrovaná podľa § 62 až 64 zákona ďalej samostatne

- a) meria, sleduje a interpretuje zistené numerické a klinické údaje fyziologických funkcií a vitálnych funkcií osoby v rozsahu nevyhnutnom na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti,
- b) orientačne vyšetruje zrakovú ostrosť pomocou optotypov a ostrosť sluchu,
- c) vykonáva ošetrovateľskú rehabilitáciu a podieľa sa na prevencii porúch z imobility,
- d) hodnotí a ošetruje poruchy celistvosti kože a slizníc,
- e) aplikuje zábalu a obklady,
- f) odsáva sekréty z dýchacích ciest,
- g) ošetruje drény, periférne katétre a centrálné katétre, epidurálne katétre, permanentné močové katétre, kanyly a stómie.

(3) Pri výkone ošetrovateľskej praxe sestra registrovaná podľa § 62 až 64 zákona samostatne poskytuje aj ošetrovateľskú starostlivosť deťom vrátane novorodencov.

- (4) Na základe indikácie lekára sestra samostatne
- a) pripravuje osobu na diagnostické výkony a terapeutické výkony a poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť počas týchto výkonov a po ich skončení,
 - b) meria fyziologické funkcie a vitálne funkcie,
 - c) odoberá biologický materiál,
 - d) preväzuje a ošetruje rany s výnimkou rán, ktoré svojím priebehom hojenia vyžadujú zásah lekára,
 - e) zavádza žalúdočné sondy a dvanástnikové sondy,

- permanentné močové katétre u žien a rektálne rúrky,
- f) aplikuje kyslíkovú liečbu, enterálnu výživu, klystíry, liečivé kúpele,
- g) vykonáva kontinuálnu abdominálnu peritoneálnu dialýzu,
- h) podáva lieky všetkými dostupnými formami; intravenózne aplikovať lieky a parenterálnu výživu môže podávať na základe písomného poverenia lekára, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 1,
- i) vykonáva funkčnú diagnostiku.

(5) V prípade bezprostredného ohrozenia života môže lekár z dôvodu zabrániť omeškaniu správnej liečby pri poskytovaní neodkladnej zdravotnej starostlivosti vydať písomné poverenie podľa odseku 4 písm. h) dodatočne.

§ 3

Rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou v spolupráci s lekárom

Sestra vykonáva aj ošetrovateľské výkony, ktoré súvisia s diagnostickými výkonmi a liečebnými výkonmi, ktoré uskutočňuje lekár pri

- a) zavádzaní epidurálneho katétra, močového katétra u detí a mužov,
- b) chirurgických výkonoch,
- c) endoskopických vyšetreniach,
- d) invazívnych výkonoch a neinvazívnych výkonoch,
- e) podávaní kontrastných látok intravenóznou formou,
- f) podávaní transfúzných liekov a transfúzných prípravkov.

§ 4

Rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne

(1) Pri výkone praxe pôrodnej asistencie pôrodná asistentka registrovaná podľa § 62 až 64 zákona okrem činností uvedených v § 2 ods. 1 písm. g), j), l), q), r), s), t), u), v) a § 2 ods. 2 písm. a), c), d), e), f), g) poskytuje pôrodnú asistenciu v súlade s právnymi predpismi, v rozsahu štúdiom a odbornou praxou získaných vedomostí a zručností podľa osobitného predpisu,²⁾ štandardmi a lekárskou diagnózou, ak žena potrebuje lekársku starostlivosť, a samostatne

- a) identifikuje potreby starostlivosti v pôrodnej asistencii ženy, rodiny a komunity a zabezpečuje alebo vykonáva uspokojovanie potrieb súvisiacich so zdravím, chorobou alebo umieraním,
- b) rozhoduje o všetkých úkonoch týkajúcich sa poskytovania a riadenia pôrodnej asistencie v závislosti od zistených potrieb ženy, rodiny a komunity, ktorej poskytuje pôrodnú asistenciu,
- c) podieľa sa na zavedení systému kvality a hodnotí kvalitu starostlivosti v pôrodnej asistencii,
- d) podieľa sa na tvorbe štandardov v pôrodnej asistencii a v starostlivosti v pôrodnej asistencii,
- e) organizuje a zabezpečuje plnenie intervencií v pora-

³⁾ Zákon č. 576/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

dí, ktoré zodpovedá potrebám ženy a je v súlade s liečebným plánom určeným lekárom, ak osoba potrebuje lekársku starostlivosť,

- f) podporuje presadzovanie a obhajovanie potrieb a práv ženy, plodu a novorodenca,
- g) poskytuje poradenstvo v premenopauze, menopauze, postmenopauze, odporúča alternatívnu liečbu pri klimakterickom syndróme,
- h) edukuje ženu o prevencii, diagnostike a liečbe gynekologických ochorení vrátane ochorení prsníka,
- i) vedie ošetrovateľskú dokumentáciu a dokumentáciu v pôrodnej asistencii, kontroluje a analyzuje záznamy v dokumentácii; na základe dokumentácie vykazuje činnosti pre potreby zdravotných poisťovní a štatistiky,
- j) používa posudzovacie stupnice v ošetrovatelstve a v pôrodnictve,
- k) vykonáva ošetrovateľskú starostlivosť a starostlivosť v pôrodnej asistencii v domácom a inom prirodzenom sociálnom prostredí ženy,
- l) vykonáva návštevy v rodinách šestonedielok, sleduje ich zdravotný stav a edukuje ženu o starostlivosti o dieťa,
- m) informuje ženu o poskytovaní pôrodnej asistencie a ošetrovateľskej starostlivosti v potrebnom rozsahu,
- n) uskutočňuje ošetrovateľský výskum,³⁾ monitoruje požiadavky na výskum v pôrodnej asistencii, realizuje ho a jeho výsledky využíva v praxi v pôrodnej asistencii,
- o) podieľa sa na praktickom vyučovaní v študijnom odbore pôrodná asistencia,
- p) zabezpečuje hygienu prostredia vrátane dezinfekcie a sterilizácie zdravotníckych pomôcok, prístrojov, nástrojov a zariadení používaných pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti a starostlivosti v pôrodnej asistencii a podľa stupňa náročnosti dezinfekciu a sterilizáciu aj vykonáva.

(2) V rámci poskytovania predkoncepčnej starostlivosti a prenatalnej starostlivosti pôrodná asistentka okrem činností uvedených v odseku 1 samostatne

- a) poskytuje informácie a služby súvisiace s podporou zdravého rodinného života, zdravých sexuálnych návykov, plánovaného rodičovstva, o zdravom životnom štýle a o možnostiach genetickej diagnostiky rodičovského páru,
- b) edukuje ženu o prevencii, diagnostike a liečbe gynekologických ochorení vrátane ochorení prsníka,
- c) poskytuje informácie o včasnej diagnostike tehotnosti, diagnostikuje tehotenstvo a podľa rozhodnutia ženy monitoruje priebeh fyziologického tehotenstva pomocou primeraných klinických a technických skriningových vyšetrení,
- d) poskytuje poradenstvo o vyšetreniach potrebných pre včasnú diagnostiku rizikového tehotenstva,
- e) poskytuje edukačné programy na prípravu na rodičovstvo a kompletnú prípravu na pôrod vrátane poradenstva v oblasti hygieny a výživy,
- f) sleduje ženu s fyziologickým tehotenstvom a identi-

fikuje varovné signály abnormít u matky alebo plodu, ktoré si vyžadujú lekársku starostlivosť,

- g) sleduje plod v maternici pomocou stetoskopu, UDOP prístroja a kardiotokografu, vyhotovuje a hodnotí kardiotokografický záznam,
- h) vykonáva psychofyzickú prípravu tehotnej ženy na pôrod a podporuje tehotnú ženu a jej rodinu pri výbere miesta a spôsobu pôrodu.

(3) V rámci poskytovania intrapartálnej starostlivosti a postpartálnej starostlivosti pôrodná asistentka samostatne v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti podľa § 7 ods. 3 zákona a podľa osobitného zákona⁴⁾

- a) posudzuje rodičku vo fyzickej, duševnej a sociálnej oblasti, usmerňuje a psychicky podporuje rodičku a sprevádzajúce osoby,
 - b) sleduje zdravotný stav rodičky a posudzuje priebeh a postup pôrodu kontrolovaním kontrakčnej činnosti a vaginálnym vyšetrením,
 - c) sleduje a hodnotí zdravotný stav plodu pomocou kardiotokografu a stetoskopu, vyhotovuje a hodnotí kardiotokografický záznam,
 - d) identifikuje odchýlky od normálneho priebehu pôrodu,
 - e) odporúča rodičke výber nefarmakologických metód na zmiernenie a zvládnutie pôrodných bolestí a alternatívne spôsoby vedenia pôrodu,
 - f) odvádza fyziologický pôrod vrátane pôrodu, pri ktorom sa vyžaduje epiziotómia; fyziologický pôrod môže odvádzať na základe písomného poverenia, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 2,
 - g) hodnotí rozsah pôrodných poranení a ošetruje jednoduché pôrodné poranenia s výnimkou poranení, ktoré svojim rozsahom vyžadujú zásah lekára,
 - h) vykonáva prvé ošetrenie fyziologického novorodenca v prípade potreby a podľa konkrétnych podmienok zdravotníckeho zariadenia,
 - i) zabezpečí včasné priloženie novorodenca k prsníku matky,
 - j) sleduje psychický stav a fyzický stav ženy bezprostredne po pôrode a podľa potreby zabezpečí okamžitú lekársku starostlivosť,
 - k) sleduje ošetrovaného novorodenca po zhodnotení jeho stavu počas pobytu v pôrodnej sále vrátane odchýlky od normy a v prípade potreby zabezpečí lekársku starostlivosť,
 - l) sleduje priebeh šestonedelia a poskytuje starostlivosť šestonedielke, v prípade zistených komplikácií zabezpečí lekársku starostlivosť,
 - m) podporuje ženu pri dojčení a dohliada na dodržiavanie zásad správnej techniky dojčenia,
 - n) oboznamuje ženu v prípade nedostatočnej laktácie o možnostiach náhradnej výživy novorodenca,
 - o) poskytuje informácie o správnej životospráve, plánovanom rodičovstve, počas dojčenia a starostlivosti o novorodenca.
- (4) Na základe indikácie lekára pôrodná asistentka samostatne
- a) meria fyziologické funkcie a vitálne funkcie,
 - b) odoberá biologický materiál,

⁴⁾ § 9 zákona č. 576/2004 Z. z.

- c) preväzuje a ošetruje rany s výnimkou rán, ktoré svojím priebehom hojenia vyžadujú zásah lekára,
- d) zavádza permanentné močové katétre u žien a rektálne rúrky,
- e) aplikuje kyslíkovú liečbu, enterálnu výživu, klystíry, liečivé kúpele,
- f) podáva lieky všetkými dostupnými formami; intravenózne aplikovať lieky a parenterálnu výživu môže podávať na základe písomného poverenia lekára, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 1,
- g) sleduje priebeh fyziologického tehotenstva, pričom vykonáva vyšetrenia pomocou primeraných klinických prostriedkov, v rámci ktorých sleduje najmä hmotnosť, fyziologické funkcie a laboratórne testy, vyšetruje panvu pelvimetrom, vykonáva vyšetrenie vonkajšími hmatmi, stetoskopom, UDOP prístrojom a elektronickým fetálnym monitorom.

§ 5

Rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou v spolupráci s lekárom

Pôrodná asistentka vykonáva aj ošetrovateľské výkony podľa § 3 okrem zavádzania močového katétra u detí

- a mužov a výkony v pôrodnej asistencii, ktoré súvisia s diagnostickými výkonmi a liečebnými výkonmi, ktoré uskutočňuje lekár pri
- a) nepravidelnom priebehu a patologickom priebehu tehotenstva, pôrodu a šestonedelia,
 - b) operačnom vedení pôrodu,
 - c) uskutočňovaní metód asistovanej reprodukcie,
 - d) ochorení prsníka,
 - e) diagnostike a liečbe gynekologických ochorení.

§ 6

Zrušovacie ustanovenia

Zrušuje sa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 528/2004 Z. z., ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne a v spolupráci s lekárom.

§ 7

Účinnosť

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 15. augusta 2005.

v z. **Alexandra Novotná** v. r.

**Príloha č. 1
k vyhláske č. 364/2005 Z. z.**

VZOR

POVERENIE NA INTRAVENÓZNU APLIKÁCIU LIEKOV A PARENTERÁLNEJ VÝŽIVY

Ústavné zdravotnícke zariadenie/oddelenie:

-
-

Ambulantné zdravotnícke zariadenie:*

- meno a priezvisko osoby
- r. č. osoby
- meno a priezvisko osoby
- r. č. osoby

Poverujem registrovanú/é sestru/y (registrovanú/é pôrodnú/é asistentku/y)**

.....

.....

.....

.....

intravenóznou aplikáciou liekov a parenterálnej výživy na základe ordinácií uvedených v zdravotnej dokumentácii osoby.

Dátum:

Platnosť poverenia do:

(Poznámka: maximálne na pol roka)

Odtlačok pečiatky a podpis poverujúceho lekára potvrdzujúci poverenie a vykonanie poučenia registrovanej sestry alebo registrovanej pôrodnej asistentky o jej postupe pri výskyte komplikácií:

.....

Potvrdzujem svojím podpisom, že som bola poverujúcim lekárom zrozumiteľne poučená o postupe pri výskyte komplikácií pri intravenózne aplikácii a že som mala možnosť bez nátlaku a dostatočný čas na slobodné rozhodnutie a s poverením súhlasím.

Meno, priezvisko a podpis poverenej/ých registrovanej/ých sestry/ier (registrovanej/ých pôrodnej/ých asistentky/iek):

.....

Dokument o poverení je súčasťou zdravotnej dokumentácie podľa § 19 ods. 2 písm. c) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

* Uvedie sa druh zdravotníckeho zariadenia a rodné číslo pacienta.

** Uvedie sa meno a priezvisko poverenej/ých sestry/estier alebo pôrodnej asistentky/pôrodných asistentiek.

**Príloha č. 2
k vyhláske č. 364/2005 Z. z.**

VZOR

POVERENIE NA ODVÁDZANIE FYZIOLOGICKÉHO PÔRODU

Lekár so špecializáciou v odbore gynekológia a pôrodnictvo (meno, priezvisko, funkcia)
..... overujem, že v čase
..... ide o fyziologický pôrod a poverujem registrovanú/é pôrodnú/é asistentku/y*

na odvedenie fyziologického pôrodu v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti**

rodičky (meno a priezvisko, rodné číslo)

Dátum:

Odtlačok pečiatky a podpis poverujúceho lekára so špecializáciou v odbore gynekológia a pôrodnictvo potvrdzujúci poverenie a vykonanie poučenia registrovanej pôrodnej asistentky o jej postupe pri výskyte komplikácií:

Potvrdzujem svojím podpisom, že som bola poverujúcim lekárom v odbore gynekológia a pôrodnictvo zrozumiteľne poučená o postupe pri výskyte komplikácií pri odvádzaní fyziologického pôrodu a že som mala možnosť bez nátlaku a dostatočný čas na slobodné rozhodnutie a s poverením súhlasím.

Meno, priezvisko a podpis poverenej/ých pôrodnej/ých asistentky/iek:

Dokument o poverení je súčasťou zdravotnej dokumentácie podľa § 19 ods. 2 písm. c) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

* Uvedie sa meno a priezvisko poverenej/ých pôrodnej/ých asistentky/iek.

** Uvedie sa názov zdravotníckeho zariadenia a jeho adresa.